

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การสัมผัสทางภาษาของกลุ่มชนในเขตชายแดนไทย-พม่า: กรณีศึกษาเฉพาะบริเวณเขตติดต่อจังหวัดท่าจีเหล็กสหภาพพม่า และอำเภอแม่สาย ประเทศไทย” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดจากการ สัมผัสทางภาษาโดยศึกษาด้านเสียง (phonetic) และหน่วยเสียง (phonemic) ทั้งนี้จะพิจารณาในประเด็นของปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดภาวะการสัมผัสทางภาษาของกลุ่มชนในเขตชายแดนไทย-พม่า ทั้งทางด้านวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ และผลกระทบในด้านต่างๆ ที่เกิดจากภาวะการสัมผัสทางภาษาของกลุ่มชนในเขตชายแดนไทย-พม่า

ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ที่อาศัยหรือทำการค้าอยู่ในบริเวณเขตติดต่อจังหวัดท่าจีเหล็กสหภาพพม่าและอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย นั้นประกอบไปด้วยกลุ่มชนที่มีความหลากหลายทั้งทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมในด้านการใช้ภาษา รวมถึงการนับถือศาสนา โดยกลุ่มชนที่พบมากที่สุดคือ ชาวไทย รองลงมาคือชาวพม่า ชาวไทใหญ่ ชาวจีน ชาวไทลื้อ ชาวอาข่า ชาวลาว ชาวฟิลิปปินส์ ชาวบังคลาเทศและชาวมอญ โดยประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง กลุ่มชนเหล่านี้โดยรวมเป็นผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์ ทางด้านการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มชนเหล่านี้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้าง โดยมีระยะเวลาในการเข้ามาอาศัยหรือทำการค้าอยู่ในบริเวณเขตติดต่อจังหวัดท่าจีเหล็ก สหภาพพม่าและอำเภอแม่สาย ประเทศไทย ต่ำกว่า 5 ปี

ทางด้านภาษาที่ใช้ในการประกอบอาชีพและติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นนั้น พบว่า มีการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักและภาษารองคือภาษาพม่าซึ่งแม้จะมีบทบาทหน้าที่ในการใช้ที่เป็นรองจากภาษาไทย แต่ในฝั่งตลาดท่าจีเหล็กนั้น ภาษาพม่ามีบทบาทมากในชุมชนเพราะเป็นภาษากลางและใช้สื่อสารกันในวงกว้างในระดับชุมชน รวมถึงเป็นภาษาในกลุ่มชนที่มีเชื้อชาติพม่าด้วย โดยในภาษาไทยนั้นกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการพูดและการฟังมากที่สุดและรองลงมาคือทักษะทางการอ่านและการเขียนส่วนในความสามารถทางภาษาพม่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการฟังมากที่สุดและรองลงมาคือทักษะทางการพูด การอ่านและการเขียน ในกลุ่มของผู้ที่รู้สองภาษานั้น มีการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมากที่สุด ส่วนในกลุ่มของผู้ที่รู้มากกว่าสองภาษาจะมีการเลือกใช้ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาพม่า ในการประกอบอาชีพและติดต่อสื่อสาร ทั้งนี้การเลือกใช้ภาษาใดนั้นจะขึ้นอยู่กับบริบทและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ทางด้านปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดจากการสัมผัสทางภาษาด้านเสียง (phonetic) และหน่วยเสียง (phonemic) นั้น พบว่า ในกลุ่มชนชาวพม่ามีการแปรของศัพท์ในด้านเสียงสระและวรรณยุกต์ โดยการนำคำในภาษาอังกฤษมาใช้เป็นคำยืมเพื่อสื่อสารมากที่สุด โดยไม่ส่งผลกระทบต่อความหมายของคำแต่อย่างใด และปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดภาวะการสัมผัสทางภาษาของกลุ่มชนในเขตชายแดนไทย-พม่า ทั้งทางด้านวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ นั้นประกอบไปด้วยพื้นฐาน

ลักษณะส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมของวัฒนธรรม ซึ่งก่อให้เกิดความพยายามในการรักษาความเป็นเอกภาพของภาษา และด้านการกลืนกลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนในพื้นที่ดังกล่าว

สรุปได้ว่า บริเวณเขตติดต่อจังหวัดท่าซื่อเหล็ก สหภาพพม่าและอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย จัดเป็นสังคมหลายภาษา(multilingual society) เพราะเป็นพื้นที่ที่ประกอบไปด้วยกลุ่มชนที่มีความหลากหลายทั้งทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม จึงส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ที่เป็นผลมาจากภาวะการสัมผัสทางภาษาหลากหลายประการเช่น การปนภาษา (language mixing) การสลับภาษา (language switching) การยืมภาษา (linguistic borrowing) และการแทรกแซงภาษา (linguistic interference) โดยไม่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านความเป็นเอกภาพของภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นในพื้นที่ดังกล่าว หากแต่เกิดการปรับรับและการผสมกลมกลืนทางด้านวัฒนธรรมอื่นๆ เช่น วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย วิถีชีวิต รวมถึงประเพณีต่างๆ เพื่อจุดประสงค์ของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเห็นได้ชัด